

TÜRKİYE İNANÇ DİPLOMASİSİ PROGRAMI

“Uluslararası Karşılaştırmalı Kapasite İnşası”

TÜRKİYE İNANÇ DİPLOMASİSİ PROGRAMI

STRATEJİK VİZYON BELGESİ (Taslak)

TÜRKİYE İNANÇ DİPLOMASİSİ PROGRAMI

“Uluslararası Karşılaştırmalı Kapasite İnşası”

İnanç, dünyanın neredeyse tamamında kişilerin bireysel yaşamlarında ve siyasi topluluklarda en önemli unsurlardan biridir. İnanç dış politikada karar alıcıların ideoloji ve ulusal çıkar gibi göz önünde bulundurmaları gereken bir olgudur. Kamu diplomasisi ile uğraşan aktörlerin inançlara hitap edebilmeleri için iyi düşünülmüş ve ayrıntılı stratejilere ihtiyaçları vardır. Ne var ki, politikacıların ve genel olarak kamuoyunun inanç diplomasisinin tarihi boyutunu ve çok yönlü doğasını anlamak için çok fazla çaba göstermediği görülmektedir. İyi anlaşılmayan ya da genel olarak hüsnü kabul görmeyen inançlar şeytanleştirilmektedir.

Laik/seküler ülkelerde gelişen önyargılı kültür ve yaklaşımlar inançların gereği gibi ele alınmasını ve uygun politikalar geliştirilmesini engellemektedir. Nitekim dışişleri bakanlıklarında dinî sorunlarla ilgilenen birimler ya hiç yoktur ya da son derece yetersizdir. Dinin uluslararası alandaki etkisi göz önüne alındığında bu durumun ciddi bir açmaz oluşturduğu görülecektir.

İletişim ve ulaşım teknolojilerindeki yeni gelişmeler sonucu inançlar arası etkileşim artmış, inanç temsilcileri seslerini daha fazla duyurmaya başlamıştır. Bu ortamda kamu diplomasisi ile ilgilenenlerin inançlarla da ilgilenmeleri ve inanç diplomasisi dediğimiz alanda karar alıcılar için makul stratejiler geliştirmeleri gerekmektedir.

Aslında modern dönemlerde iç politikadan el çektirilen kilise mensupları dikkatlerini dış dünya üzerine yoğunlaştırmışlar ve ülkelerinin elde ettiği yeni maddi kazanımları da kullanarak etkin birer “inanç diplomati” hâline gelmişlerdir.

Günümüzde Çin’in de Budizm ve Uzakdoğu’ya özgü diğer inançları kullanarak diplomatik faaliyetlerini güçlendirmeye çalıştığı görülmektedir. Bu anlamda inanç diplomasisi uluslararası ilişkiler uygulamalarında dinî kaygıları göz önünde bulunduran kamu diplomasisi dalı olarak tanımlanabilir. İnanç diplomasisi, dinî unsurları geleneksel diplomasi kalıpları içerisinde çözümlenemeyen kimlik temelli sorunların çözümünde önemli faktör olarak ele alan bir yaklaşımdır.

Öte yandan, özellikle Balkanlar, Kafkaslar, Orta Doğu, Kuzey Afrika Güney Asya bölgelerinde görülen çatışmaların büyük bölümü dinî bir veçhete sahiptir. Bu sorunların çözümünde belli bir dinî inancın ya da mezhebin bağlılarını etkileme kapasitesine sahip temsil kabiliyeti yüksek kişi ya da kurumlar ile barışçıl diyalog içinde olunması sorunların çözümünü hızlandıracak ve maliyetini düşürecektir.

İnanç diplomasisi siyasi ve dinî alanlar arasında bir köprü oluşturulması, din ya da mezhep mensupları arasındaki iletişim kopukluğunu gidermek üzere faaliyetler düzenlenmesi, çatışmalara ve sürtüşmelere neden olan akideler, görüşler, düşünceler ve barış inşası konusunda bilgilendirmeler yapılması amacıyla yürütülür. İnanç diplomasisi faaliyetleri sırasında siyasetin doğasından kaynaklanan bazı zorunlulukların mutlak surette din karşıtlığı olarak algılanmaması gerektiği anlatılır.

TÜRKİYE İNANÇ DİPLOMASİSİ PROGRAMI

Bir dine ya da mezhebe bağlı olsun ya da olmasın her fert bir anlam dünyası içinde yaşar. Dünyada yaşayan birey sayısı kadar anlam dünyasının var olduğundan söz edebiliriz. Ne var ki, insanın sosyal ve hatta siyasi bir canlı olması bireylerin anlam dünyalarının ortak terimler ile ifadelendirilmesini sağlar. Bu ortaklık "kimlik" olgusunu ortaya çıkarır. Ortak kimliği belirleyen en önemli unsurlardan biri de dindir. İnsanlar yaptıkları her şeyi bu anlam dünyası ile ilişkilendirmeye, meşrulaştırmaya çalışırlar. Bu anlam dünyası çökünce yaşam anlamsızlaşır hatta yaşama nedeni ortadan kalkar ve ileri aşamada insanların kendilerini ve diğerlerini ölüme sürüklemeleri kolaylaşır.

Bu nedenle ulusal çıkarlar hayata geçirilirken ve uluslararası sistemik istikrarın korunması için gerekli adımlar atılırken bireyleri ve dolayısıyla toplumları hayata bağlayan anlam dünyalarının zedelenmemesine özen gösterilmesi inanç diplomasisinin temel ilkelerinden biri olmalıdır. Nitekim dinî inançlar günümüzde asimetrik savaş adı verilen çatışmaların temel nedenlerinden biri hâline gelmiştir. Aksi hâlde silahları susturacak daha gelişmiş silahlar bulunabilir ama silahların ardındaki düşünceler ya da inançlar canlılığını korudukça çatışmaları sona erdirmek mümkün olmayacaktır.

Aslında diplomasi'nin amacı resmî temsilciler vasıtasıyla rakibi/düşmanı şiddete başvurmaksızın etkilemektir. Kamu diplomasi'nin amacı muhatap kamuoylarını dil eğitimi, öğrenci/öğretim elemanı değişim programları, uluslararası ziyaretçi liderlik programları gibi yollardan bilgilendirip etkilemektir. Kamu diplomasi'sinde yeni eğilim ise ilişki inşasına yönelik proaktif davranılması yönündedir. Bu da dini liderler ve sıradan halk ile hoşgörü, saygı, barış içinde bir arada yaşam gibi çoğulcu ilkelere dayalı toplum inşası amacı ile iletişime geçilmesini bir zaruret hâline getirmektedir.

İç siyaset ile uluslararası ilişkiler arasındaki etkileşim açısından bakıldığında da vatandaşlara karşı yapılan propaganda ya da diğer bilgilendirmelerin, eğitim müfredatının vb. uluslararası alanda bir takım yansımalarının olacağı göz önünde bulundurulması ve iç siyasi uygulamaların gözden geçirilmesi gerekmektedir.

Diğer taraftan, dinin araç olarak kullanılması başka, samimi bir şekilde inançlara saygı duyulması ve dış politika uygulamalarının bu çerçevede düzenlenmesi başka bir şeydir. Batı geleneği genel olarak çıkarları, özelde ise ulusal çıkarları uğruna tüm değerleri feda edebilecek bir kültür geliştirmiştir. Nitekim modern iktisadın tanımında yer alan "sınırlı kaynakların sınırsız ihtiyaçlara göre taksimi" şeklindeki ifade bu açmazı ortaya koymaktadır. İçinde bulunduğumuz dönemde krizlerin ve açmazların en önemli nedeni budur.

Bu krizlerden ve açmazlardan kurtulmanın yolu Batı'da oluşan din dâhil her şeyi araçsallaştırma geleneğini yinelenmek değil, insana ve insani olan tüm değerlere saygı duyan yaklaşımlar geliştirmektir. Bunun da birinci şartı samimiyettir. Dünyayı, bireysel ya da ulusal çıkarların inşa ettiğine değil, insani düşüncelerin ve inançların inşa ettiğine gönülden inanan bir yaklaşım geliştirmektir. Bu samimiyet önümüzdeki dönemlerde gönüllerin kazanılmasında inanç diplomasisi temsilcilerinin elinde en önemli sermaye olacaktır.

İnanç diplomasisi bağlamında radikalizmin engellenmesi amacıyla diplomatları, din adamlarını ve akademisyenleri buluşturan etkinlikler düzenlenmesi, kanaat önderi vasfına haiz şahsiyetlerle etkileşimin artırılması, hükümet dışı örgütlenmeler ve sivil toplum örgütleri ile ilişkilerin geliştirilmesi, sorun alanlarına özgü bir takım özel komisyonların kurulması gibi ilke ve faaliyetlere öncelik verilmesi gerekmektedir.

TÜRKİYE İNANÇ DİPLOMASİSİ PROGRAMI

Bu bağlamda “Uluslararası Karşılaştırmalı Kapasite İnşası” temalı **TÜRKİYE İNANÇ DİPLOMASİSİ PROGRAMI** kapsamında gerçekleştirilecek **Çalışmaların** uluslararası alanda işbirliği imkânlarının proaktif yaklaşımlarla geliştirilmesinde çok yönlü faydalar ve önemli katkılar sağlayacağını umuyoruz.

Ana Tema

Uluslararası Karşılaştırmalı Kapasite İnşası

Alt Temalar

Tarihsel Perspektif: İnanç ve Diplomasi

Stratejik İletişim, Medya ve Yapay Zeka

Devlet Dışı Aktörler ve Sivil Toplum

Akademi ve Dini Otoriteler

İnsanlık İçin Ortak Kodlar ve Dinamikler

Kanaat Önderleri ve Çatışma Çözümleri

Yükselen Güçler; Çin, Hindistan, Rusya, Brezilya vb. ve İnanç Diplomasisi

Teknoloji Yönetişimi ve İnanç